

23. 3. v 15.00 Pastýřka putující k dubnu

Divadelní soubor Spektrum, Sezimovo Ústí

Hodnotí Alena Zemančíková

tragédie / Autor: Robinson Jeffers / 60 minut bez přestávky

Drsnou až krutou baladu amerického „básníka z Jestřábí věže“ Robinsona Jefferse jevištní koncepce autorky scénáře i režisérky Aleny Bláhové do značné míry zjemnila. Nebo lépe řečeno opatřila jemnější estetikou. Zubožená a pomatená Jeffersova poutnice Klárka vystupuje v čistých bílých šatech, obklopena stádečkem roztomilých oveček, připnutých na jejich lem, a proti chladu se halí do tenkého růžového přehozu. Vysvětlení pro takové výtvarné pojetí může znít, že máme vidět vnitřní čistotu navenek pošpiněné Klárky – ale i pokud argument člověk přijme, nezbaví se dojmu, že herečce tohle výtvarné řešení příliš nepomáhá. Tím spíš, že vidíme, že režisérka s náznakem a jevištní metaforou na jiných místech a v jiných případech pracuje, dovede sugestivně, a přitom prostým náznakem vytvořit i rozpadající se stavení i hromadu sena ve stodole. Už ne tak dobře se jí daří v kostýmní tvorbě, neboť nejen Klárka, ale i mužské postavy by mohly a měly být nejen oblečeny, ale právě kostymovány s přesnější snahou o charakteristiku a tím i o vnitřní obsah postav, které hrají (Muži, který Klárku v závěru její pouti doprovází a chrání, by možná spíš než běloskvoucí nažehlená halena patřila kostkovaná flanelová košile člověka pracujícího na pastvině a v poli, mám-li uvést konkrétní příklad).

Rovněž přednes Klárčiny představitelky je od samého počátku zatížen stereotypní lyrickou intonací, která postavu ve skutečnosti zplošťuje. Stálo by za to vyzkoušet, co by se stalo, kdyby pastýřka nemluvila s ovečkami jako s malými dětmi, ale jako se sobě rovnými bytostmi: obraz postavy, sžité se zvířaty jako s jedinými bytostmi, od kterých neočekává nic zlého, by se tím prohloubil.

Mužští aktéři (chlap, který místo Klárčina odpočinku vyhledá s úmyslem užít si s ní sex, a je vlastně zaskočen tím, že ji nemusí znásilnit, protože pomatená Klárka chce „dělat radost každému“ a klidně s ním jde, starý farmář, který viní ze svého nepodařeného života celý svět a Muž, jenž se rozhodne Klárku znovu vyhledat a doprovázet ji a chránit) mají příliš málo textu k tomu, aby se jim postavy „dobře hrály“. Režie od nich vyžaduje fyzickou akci bez opory v textu, která by jim k akci dodala impuls. Opět jinak a snad i lépe řečeno – jsou vlastně navzájem málo odlišení a jejich role v Klárčině putování splývá.

Zásadním scénografickým i významovým momentem inscenace je loutka v životní velikosti, představující Klárku ve chvílích, kdy delším textem, přímo vzatým z Jeffersovy balady, vypráví o sobě. Loutka je sama o sobě pěkná a výmluvná, jen není úplně zřejmé, proč ta nejzásadnější sdělení o tom, co dívka utrpěla a co ji přivedlo na cestu bloudění a putování „k dubnu“, slyšíme z reproduktoru, když představitelka Klárky je na jevišti přítomna. Nabízí se vysvětlení, že režie tím chtěla význam Klárčina vyprávění posílit – ale ve skutečnosti ho odosobněnou reprodukcí oslabuje. Snad by se dalo zkombinovat zjevení loutky Klárky, jaká byla ještě před tím, než ji neprávem obvinili z vraždy a než ve vězení potratila dítě, které čekala s milým, který se jí nezastal a zmizel, s výpovědí sdělovanou živě herečkou Muži, kterého kvůli tomu dokonce zadrží před odchodem.

Baladu o dívce, která nikomu neublížila, a přesto se všechno zlo světa sneslo na ni, hrají herci souboru Spektrum poctivě a empaticky. Zdánlivě jim v tom pomáhá hudba Petra Doldy Dolénka, ale právě že jen zdánlivě. Drsný příběh Klárky, podobný legendě o svaté, je doprovázen monumentální hudbou muzikálového stříhu, která ji z prostoru poezie posouvá do popkultury. Skladatel splnil zadání, ale do poetiky se netrefil.

V diskusi o inscenaci se potvrdilo, že inscenace emocionálně působí a vzbuzuje i soucit se slabými a zneužívanými z okraje společnosti: o to šlo i básníkovi z Jestřábí věže Robinsonu Jeffersovi. Za sebe bych si přála, aby právě jemu, tak výjimečnému zjevu americké poezie, byla inscenace věrnější.